

РІШЕННЯ

КОЛЕГІЇ МІНІСТЕРСТВА ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

”25 “ 06 20 19 р.

Протокол № 5/2-20

Про окремі результати першого циклу загальнодержавного моніторингового дослідження якості початкової освіти «Стан сформованості читацької та математичної компетентностей випускників початкової школи закладів загальної середньої освіти»

Заслухавши та обговоривши доповідну записку «Про окремі результати першого циклу загальнодержавного моніторингового дослідження якості початкової освіти “Стан сформованості читацької та математичної компетентностей випускників початкової школи закладів загальної середньої освіти”» заступника директора Українського центру оцінювання якості освіти Вакуленко Т. С. (далі – доповідна записка),

КОЛЕГІЯ УХВАЛЮЄ:

1. Доповідну записку взяти до відома.
2. Департаментам (управлінням) освіти і науки обласних, Київської міської державних адміністрацій спільно з управлінням з питань інформаційної політики та комунікацій (Голубова Т. А.) забезпечити інформування закладів початкової освіти щодо основних результатів першого циклу загальнодержавного моніторингового дослідження якості початкової освіти «Стан сформованості читацької та математичної компетентностей випускників початкової школи закладів загальної середньої освіти» (далі – моніторингове дослідження).
3. Українському центру оцінювання якості освіти (Бойко В. І.) спільно зі структурними підрозділами Міністерства освіти і науки України забезпечити проведення другого, третього та четвертого циклів моніторингового дослідження у 2020, 2022 та 2024 роках відповідно.
4. Контроль за виконанням цього рішення колегії покласти на заступника Міністра Карандія В. А.

Голова колегії, Міністр

Лілія Гриневич

ДОПОВІДНА ЗАПИСКА

Про окремі результати першого циклу загальнодержавного моніторингового дослідження якості початкової освіти «Стан сформованості читацької та математичної компетентностей випускників початкової школи закладів загальної середньої освіти»

Розвиток будь-якої системи освіти загалом та її окремих рівнів неможливий поза отриманням усіма зацікавленими суб'єктами (починаючи зі здобувачів освіти та їхніх батьків і закінчуючи Міністерством освіти і науки України та громадянським суспільством) актуальних і достовірних даних щодо її стану та якості на конкретних часових зрізах і в динаміці. Ці дані важливі, оскільки від їх урахування з метою підвищення якості освіти залежить можливість здобуття громадянами якісної освіти, формування довіри суспільства до системи та закладів освіти, органів управління освітою, ефективність підтримки закладів освіти у сфері підвищення якості їхньої освітньої діяльності. Саме тому в новому Законі України «Про освіту» питанням забезпечення якості освіти присвячено спеціальний розділ, де визначено мету, складники системи й форми забезпечення якості освіти в Україні. Одним із заходів забезпечення й підвищення якості освіти на рівні системи зовнішнього забезпечення якості освіти Законом визначено моніторинг якості освіти.

Однак законодавче утвердження значущості моніторингових заходів для забезпечення якості освіти не означає, що в Україні на сьогодні вже повноцінно почала функціонувати цілісна й ефективна система зовнішнього моніторингу якості освіти на всіх її рівнях, зокрема й на рівні загальної середньої освіти. Із прикрістю доводиться констатувати, що станом на 2019 р. ця система лише почала оформлюватися, проходячи складний процес становлення майже з «нульової точки», і одним із елементів цієї, у майбутньому, є сподівання, цілісної, системи стало загальнодержавне моніторингове дослідження якості початкової освіти «Стан сформованості читацької та математичної компетентностей випускників початкової школи закладів загальної середньої освіти» (далі – МДЯПО), яке у 2016 р. було започатковане Міністерством освіти і науки України (далі – МОНУ) і передбачає проведення щонайменше чотирьох дворічних циклів, а саме у 2018, 2020, 2022 та 2024 роках.

Нормативною підставою для реалізації цього елемента системи зовнішнього моніторингу якості освіти став наказ МОНУ від 29.12.2016 № 1693 «Про проведення загальнодержавного моніторингового дослідження якості початкової освіти “Стан сформованості читацької та математичної компетентностей випускників початкової школи загальноосвітніх навчальних закладів 2017 року”» зі змінами, унесеними наказами МОНУ від 27.03.2017 р. № 470 «Про внесення змін до наказу Міністерства освіти і науки України від 29 грудня 2016 року № 1693» та від 20.03.2018 р. № 256 «Про внесення змін

до наказу Міністерства освіти і науки України від 29 грудня 2016 року № 1693».

Упродовж 2017 – 2018 р. було проведено перший цикл МДЯПО (далі – МДЯПО-2018), метою якого згідно з Програмою загальнодержавного моніторингового дослідження якості початкової освіти «Стан сформованості читацької та математичної компетентностей випускників початкової школи загальноосвітніх навчальних закладів», затвердженою наказом МОНУ від 20.03.2018 р. № 256, було:

1) одержання об'єктивної інформації про а) рівень сформованості основних (читацької та математичної) компетентностей випускників початкової школи на загальнодержавному рівні; б) рівень впливу психолого-педагогічних і соціально-економічних чинників на рівень сформованості основних компетентностей випускників початкової школи;

2) розроблення й апробація організаційно-методичного та технологічного забезпечення системи моніторингу якості початкової освіти як моделі для організаційно-методичного та технологічного забезпечення системи моніторингу якості базової середньої освіти.

Інституціями, що в межах своєї відповідальності, визначеної Програмою МДЯПО, опікувалися питаннями координації, підготовки, проведення МДЯПО-2018 та вивченням його результатів і звітуванням за їх підсумками, відповідно до наказу МОНУ від 29.12.2016 р. № 1693 та від 20.03.2018 р. № 256, стали: Міністерство освіти і науки України, Національна академія педагогічних наук України, Український та регіональні центри оцінювання якості освіти, Державна наукова установа «Інститут освітньої аналітики», обласні інститути післядипломної педагогічної освіти, структурні підрозділи з питань освіти і науки обласних, Київської міської держадміністрацій, а також заклади загальної середньої освіти. Основною інституцією-виконацем заходів у межах МДЯПО-2018 було визначено Український центр оцінювання якості освіти. Крім цього, певну частину робіт, пов'язаних із підготовкою інструментарію та процедур МДЯПО-2018 та аналізом його результатів, було виконано робочою групою з розроблення методології проведення загальнодержавного моніторингового дослідження якості початкової освіти «Стан сформованості читацької та математичної компетентностей випускників початкової школи загальноосвітніх навчальних закладів», оновлений склад якої затверджено наказом МОНУ від 20.03.2018 р. № 256, до складу якої входили представники Міністерства освіти і науки України, Національної академії педагогічних наук України, Українського центру оцінювання якості освіти, ЗЗСО, ЗВО та громадських організацій.

З огляду на те, що МДЯПО-2018 стало першим циклом довготривалого МДЯПО, одним із надважливих завдань у межах його реалізації було створення належної методології та інструментарію. У зв'язку з цим МДЯПО-2018 складалося з двох пілотних та основного етапів.

Пілотні етапи, метою яких була апробація інструментарію та процедур, відповідно до наказу МОНУ від 27.03.2017 р. № 470 було проведено в травні

– грудні 2017 р. (травень – вересень – перший етап, наказ МОНУ від 19.04.2017 р. № 612 «Про проведення в 2017 році пілотного етапу загальнодержавного моніторингового дослідження якості початкової освіти»; липень – грудень 2017 р – другий етап, наказ МОНУ від 23.10.2017 р. № 1404 «Про проведення в 2017 році II пілотного етапу загальнодержавного моніторингового дослідження якості початкової освіти»). До вибірки першого пілотного етапу було включено 2052 учні (фактично взяло участь 1909 учнів) четвертих класів із 44 ЗЗСО (для участі в моніторинговому дослідженні було обрано по два класи від школи) з 9 областей та м. Києва та 78 учителів, а до вибірки другого – 3000 учнів (фактично взяло участь 2725 учнів) п'ятих класів із 59 ЗЗСО з 12 областей та м. Києва. За підсумками цих етапів було випрацьовано чіткі процедури для проведення основного етапу МДЯПО-2018 та відповідні *когнітивні* (8 варіантів тестових зошитів (частиною яких були додатково книжки для читання) для проведення тестування випускників початкової школи із читання, 4 варіанти тестових зошитів – із математики); *контекстні* (анкета для учня/учениці, які виконували тести із читання; анкета для учня/учениці, які виконували тести з математики; анкети для вчителя, учні якого виконували тести із читання або математики відповідно) та *інструктивні* матеріали.

Основний етап МДЯПО-2018 було проведено у квітні – травні 2018 р. відповідно до наказу МОНУ від 09.02.2018 р. № 118 «Про проведення першого циклу моніторингового дослідження стану сформованості читацької та математичної компетентностей випускників початкової школи» та листа МОНУ від 06.03.2018 р. № 1/9-137 «Про проведення першого циклу моніторингового дослідження стану сформованості читацької та математичної компетентностей випускників початкової школи 2018 року», яким було визначено графік проведення основного етапу МДЯПО в ЗЗСО, включених до вибірки основного етапу.

Відповідно до обґрунтованих і відповідних меті МДЯПО-2018 параметрів і правил до вибірки основного етапу МДЯПО-2018 потрапили 366 ЗЗСО та 486 класів з очікуваною кількістю учнів-учасників – 9 884 осіб, з-поміж яких тест із читання мали виконувати 4928 учнів, тест із математики – 4956 учнів. Утім за підсумками проведення цього етапу реально взяли участь у тестуванні й анкетуванні 9077 учнів 4-х класів із 24 областей України та м. Києва, серед яких 4535 учнів виконували тести й заповнювали анкети із читання та 4542 – із математики. На етапі оброблення даних до бази даних були включені результати лише 9007 учнів, а саме 4506 учнів, які виконували тести й заповнювали анкети з читання, та 4501 учня – з математики. Вилучення певної частини даних було пов'язане з тим, що деякі учні частково або повністю не виконували тестів або не заповнювали анкет (через стан здоров'я учня, відмову батьків тощо). Крім того, під час основного етапу було проанкетовано 486 учителів, які заповнювали анкети залежно від того, який тест (із читання чи математики) виконували їхні учні. Усього було оброблено 239 анкет учителів, учні яких виконували тести з читання, та 245 анкет учителів, учні яких виконували тест із математики.

За підсумками оброблення та аналізу даних основного етапу, проведених за спеціально розробленою відділом досліджень та аналітики Українського центру оцінювання якості освіти методологією було підготовлено звіт із п'яти частин загальним обсягом із додатками 1007 сторінок (670 сторінок основного тексту):

Грудень 2018 р. Частина I. Методологія та технологія. Репрезентація всіх аспектів, пов'язаних з нормативним і ресурсним забезпеченням МДЯПО-2018, процесами підготовки когнітивних, контекстних та інструктивних матеріалів, а також технологією збирання, оброблення даних та визначення результатів.

Січень 2019 р. Частина II. Математика. Окреслення сутності математичної компетентності та її вимірів; характеристика інструментів вимірювання математичної компетентності; репрезентування аналізу результатів тестування випускників початкової школи з математики, зокрема у зв'язку з даними анкетувань, а також зразків тестових завдань, використаних на основному етапі МДЯПО-2018, з усіма статистичними та психометричними характеристиками їх.

Лютий 2019 р. Частина III. Читання. Окреслення сутності читацької компетентності, специфіки когнітивних читацьких процесів та матеріалів для читання молодших школярів, характеристика інструментів вимірювання читацької компетентності, репрезентація аналізу результатів тестування випускників початкової школи із читання, зокрема у зв'язку з даними анкетувань, а також зразків тестових завдань, використаних на основному етапі МДЯПО-2018, до трьох видів текстів (художнього, науково-пізнавального та рекламного медіатексту) з усіма статистичними та психометричними характеристиками відповідних завдань.

Березень 2019 р. Частина IV. Передумови й результати навчання. Репрезентування різноаспектного аналізу чинників психолого-педагогічного та соціально-економічного характеру, зібраних під час анкетувань учнів і вчителів, які їх навчали, у стосунку до рівнів сформованості читацької та математичної компетентностей випускників початкової школи.

Квітень 2019 р. Частина V. Булінг у початковій школі. Окреслення поточної ситуації в освітньому середовищі початкової школи в аспекті активності в ньому негативних проявів, що мають ознаки булінгу, та простеження впливу чинників освітнього середовища на успішність випускників початкової школи із читання й математики.

З усіма звітами можна ознайомитися на сайті Українського центру оцінювання якості освіти в розділі «Моніторингові дослідження», рубрика «Звіти/дані».

Основними результатами МДЯПО-2018, відповідно до даних, зафіксованих у п'яти частинах звіту, є такі.

1. Стан сформованості математичної компетентності випускників початкової школи на 2018 р. Понад 86 % випускників початкової школи досягли базового рівня сформованості математичної компетентності. У

майже 18 % четвертокласників на етапі закінчення здобуття початкової освіти математична компетентність сформована на високому рівні. Водночас близько 14 % учнів, які завершили здобуття початкової освіти у 2018 р., не володіють базовими математичними знаннями, тобто ця категорія випускників початкової школи має суттєві проблеми з розв'язуванням найпростіших задач, що стосуються відомих реальних життєвих ситуацій.

Найвищі результати випускники початкової школи 2018 р. показали, виконуючи тестові завдання, що стосуються тем розділу «Числа й вирази» (62 % правильних відповідей). Натомість найскладнішими для 4-класників виявилися тестові завдання, які репрезентують змістовий розділ «Робота з даними» (51 % правильних відповідей), що може вказувати на потребу переосмислення усталеного на сьогодні підходу до навчання учнів початкової школи цієї теми.

Середні результати з математики хлопчиків і дівчаток, які закінчили початкову школу у 2018 р., істотно не відрізняються, так само, як не спостерігається значимої різниці в середніх балах випускників початкової школи, які народилися у 2007 і 2008 роках, які навчалися в гімназіях, колегіумах, ліцеях, спеціалізованих школах і навчально-виховних комплексах, а також які відвідували ЗЗСО, розташовані в селищах і містах у районах. Водночас істотна статистична різниця наявна між середніми балами з математики учнів, які навчалися в загальноосвітніх школах, та учнів, які здобували початкову освіту в гімназіях, колегіумах, ліцеях, спеціалізованих школах і навчально-виховних комплексах; учнів, які навчалися в містах обласного підпорядкування, та учнів, які відвідували ЗЗСО в інших типах населених пунктів; учнів, які опанували математику у звичайних школах (із наповненістю паралелі 4-х класів у ЗЗСО понад 15 осіб), та учнів із малих шкіл.

2. Стан сформованості читацької компетентності випускників початкової школи на 2018 р. Понад 86 % випускників початкової школи досягли базового рівня сформованості читацької компетентності. У понад 16 % четвертокласників на етапі закінчення здобуття початкової освіти читацька компетентність сформована на високому рівні. Водночас близько 14 % учнів, які завершили здобуття початкової освіти у 2018 р., не володіють базовими читацькими вміннями, тобто ця категорія випускників початкової школи має суттєві проблеми із читанням і розумінням текстів як художнього, так й інформаційного характеру.

Не спостерігається значимої різниці в середніх балах випускників початкової школи, які народилися у 2007 і 2008 роках, які навчалися в гімназіях, колегіумах, ліцеях, спеціалізованих школах і навчально-виховних комплексах, а також які відвідували ЗЗСО, розташовані в селищах і містах у районах. Водночас істотна статистична різниця наявна між середніми балами із читання учнів, які навчалися в загальноосвітніх школах, та учнів, які здобували початкову освіту в гімназіях, колегіумах, ліцеях, спеціалізованих школах і навчально-виховних комплексах; учнів, які навчалися в містах обласного підпорядкування, та учнів, які відвідували ЗЗСО в інших типах населених пунктів; учнів, які опанували українську мову і літературне

читання у звичайних школах (із наповненістю паралелі 4-х класів у ЗЗСО понад 15 осіб), та учнів із малих шкіл. Також істотно відрізняються середні результати з читання хлопчиків і дівчаток, тобто дівчатка в середньому мають вищі бали з читання, ніж хлопці.

3. Зв'язок успішності учнів із читання й математики з деякими соціально-економічними факторами. Випускники початкової школи, які відвідували дошкільні заклади, готувалися до вступу до початкової школи, під час навчання в початковій школі відвідували різноманітні позашкільні гуртки й мали підтримку з боку батьків, які цікавилися їхнім навчанням та іноді допомагали, мають вищі середні бали як із математики, так і з читання, ніж ті здобувачі початкової освіти, у яких означені фактори виявилися актуалізованими меншою мірою або взагалі не були актуалізовані. Хоча питання того, як пов'язані між собою перелічені вище фактори, чи є якісь інші передумови існування виявленого зв'язку, ще потребують глибшого дослідження, але впевнено можна стверджувати, що більша соціальна активність батьків щодо освіти своїх дітей неабияк сприяє підвищенню учнівських результатів із математики в початковій школі.

Крім означених чинників, рівень сформованості математичної компетентності випускників початкової школи пов'язаний частково з фактором педагога: можна стверджувати, хоча й із певними застереженнями (зважаючи на характеристики вибірки вчителів у межах моніторингового дослідження), що в учнів тих класів, де вчителі мають вищу кваліфікацію, показники загалом більш високі. Водночас вплив навчальних практик учителя, організації ним роботи в класі, обраних ним програм навчання й підручників на рівень сформованості математичної компетентності за підсумками аналізу даних МДЯПО-2018 не вдалося дослідити, оскільки більшість учителів, згідно з даними анкетування, у роботі зі своїми учнями використовувала схожі навчальні практики, навчала за стандартними навчальними програмами, однаковими підручниками й мала схожі навчальні середовища.

4. Сила залежності результатів випускників початкової школи з математики та читання від контекстних факторів. На середній бал випускників початкової школи із читання й математики найпосутніше впливають такі фактори, як середовище, де навчається учень, культурний і матеріальний статус його родини, зацікавленість і активність батьків у процесі навчання дитини, а також деякі індивідуальні характеристики самих учнів.

Застосування методів регресійного й факторного аналізу під час дослідження даних моніторингового дослідження уможливило побудову таких математичних моделей, які надали інформацію не тільки про наявність тих чи тих зв'язків між контекстними факторами й успішністю учнів із читання та математики, але й про силу цих зв'язків.

За допомогою регресійних моделей було розраховано, на яку кількість балів змінюється оцінка середнього базового бала (який визначався для певної категорії учнів за низкою ознак) за зміни якоїсь з ознак, що

характеризує групу учнів, за умови, що інші ознаки цієї категорії учнів залишаються незмінними. Відповідно було з'ясовано, що найбільше на оцінку середнього бала впливають такі контекстні фактори, як тип місцевості, де розташований ЗЗСО, та тип ЗЗСО. Наповненість ЗЗСО є менш впливовим чинником, але водночас його вплив істотний: в учнів, які навчаються в ЗЗСО із малою наповнюваністю, бали за підсумками тестування нижчі як із читання, так і з математики, порівняно з результатами учнів із ЗЗСО зі звичайною наповнюваністю. Суттєво збільшують результативність випускників початкової школи в читанні й математиці такі фактори, як кількість книжок удома, підготовка до школи на підготовчих курсах в дитячому садку або школі, заняття в спортивних секціях. Водночас попередні фактори пов'язані із тим, де розташований ЗЗСО, у якому учень здобував початкову освіту, і дещо меншою мірою – із типом ЗЗСО. Статки родини також частково впливають на успішність дітей, але істотна різниця спостерігається тільки між групами учнів, які не мають удома цифрової техніки та автомобілів, та учнів, які мають щось із цього (незалежно від кількості).

За допомогою факторного аналізу вдалося, що любов учня до читання або математики, зацікавленість у їх вивченні й розуміння важливості їх засвоєння не впливають суттєво на середні бали, натомість труднощі, пов'язані з опануванням змісту цих предметів, нерозуміння їх у процесі навчання значно знижують оцінку середнього бала як із читання, так і з математики. Крім того, факторний аналіз забезпечив можливість з'ясування того, що різноманітні прийоми роботи з текстовим і математичним матеріалом у класі, які використовують учителі в процесі викладання літературного читання та математики, істотно не змінюють середнього бала учнів.

Узагальнюючи попереднє, можна констатувати, що на сьогодні в Україні учні початкової школи перебувають у нерівних умовах. Таким чином, суттєва різниця між випускниками початкової школи в аспекті оволодіння ними читацькою та математичною компетентністю є значною мірою наслідком нерівності передумов для їхнього навчання, пов'язаних передусім із типом місцевості, де розташовані ЗЗСО (місто/сільська місцевість) та типом ЗЗСО (загальноосвітні школи/інші заклади початкової освіти).

5. Освітнє середовище крізь призму сприйняття вчителів початкових класів. Поряд із різноаспектним вивченням даних, отриманих за підсумками анкетування учнів, у межах аналітики даних МДЯПО-2018 було проведено й дослідження відповідей учителів на запитання анкет. Для цього в основному було використано метод аналізу частотних розподілів, який дав можливість побачити сучасне освітнє середовище крізь призму сприйняття його вчителями та проблеми, які актуальні для нього на сьогодні. Зокрема більшість учителів у своїх відповідях звернула увагу на незадовільний стан шкільних будівель, меблів, нестачу дидактичного матеріалу й техніки для організації інформаційного середовища в класах. Також учителі відзначили,

що їх цінують і підтримують у роботі керівники, місцева влада, батьки, на відміну від органів державної влади та засобів масової інформації. Разом із тим, окреслюючи у своїх відповідях певною мірою не найкращу картину сучасної школи, більшість учителів задоволена своєю професією й не думає про те, щоб піти з неї.

6. Освітнє середовище крізь призму сприйняття учнів та вплив цього фактору на успішність учнів із читання й математики. Якщо говорити про те, наскільки комфортно почувалися учні-учасники МДЯПО-2018, навчаючись у початковій школі, то не можна не відзначити того, що майже половина з них позитивно оцінює своє перебування в ЗЗСО, у своїх відповідях на запитання анкети указуючи на доброзичливість однокласників і вчителів, на відсутність фактів з ознаками булінгу тощо. Водночас майже 33 % учнів не почувалися щасливими в ЗЗСО, майже 13 % мали певні проблеми в стосунках з однокласниками, а близько 7,5 % – з учителями. Сукупно майже 50 % учасників МДЯПО-2018 відзначили, що їм кілька разів на місяць, на тиждень або й щодня в ЗЗСО доводилося чути образливі слова на свою адресу; стикатися з випадками своєрідної ізоляції від колективу, коли інші діти не брали їх до ігрової або якоїсь іншої групової діяльності. 15,6 % випускників початкової школи наражались, крім психологічного насилля через слово, ще й на фізичне (стусани, штовхання, побиття) з боку однолітків чи старших учнів кілька разів на місяць, а 6,1 % і 3,7 % випускників – кілька разів на тиждень або щодня відповідно. У комплексі ці дані засвідчують, що вже в межах початкової школи починають спостерігатися явища, які врешті можуть бути кваліфіковані як своєрідні прояви булінгу.

Загалом проблема булінгу серед учнів початкових класів має комплексний характер, тому щодо її причин складно робити однозначні висновки, але за емпіричними розподілами відповідей учнів щодо того, наскільки комфортно вони почувалися в ЗЗСО та наскільки часто з ними траплялися різні негативні ситуації (випадки булінгу), можна стверджувати таке (хоча результати й не показали статистично-істотного зв'язку¹): учні початкової школи – хлопчики частіше, ніж дівчата, стикаються з випадками, що мають ознаки булінгу; учні початкової школи, які за віком молодші або старші за основну масу учнів свого класу, частіше наражаються на образи з боку однолітків чи старших учнів, на ізоляцію від колективу, ніж ті учні, яких у класі більшість; учні початкової школи, які готуються до вступу до школи, відвідуючи заняття в школі чи на підготовчих курсах, а отже, маючи шанс набути навичок соціального життя, рідше стикаються з випадками булінгу, ніж ті, хто готується до школи в інші способи, які не передбачають увіходження в колектив; учні початкової школи, яким не подобаються їхні однокласники, які не почувуються щасливими в ЗЗСО та яких, на їхній погляд, не цінує вчитель, частіше мають проблеми, що мають ознаки булінгу, ніж ті учні, які мають позитивне враження від ЗЗСО; учні початкової школи, які почувуються в ЗЗСО некомфортно, часто потрапляють у ситуації з ознаками булінгу, мають гірші результати із читання й математики, ніж їхні

¹ Істотність оцінювалася на рівні $p < 0,05$ за критерієм хі-квадрат.

однолітки, для яких ЗЗСО є комфортним місцем, де немає місця проявам булінгу².

Означені вище основні результати МДЯПО-2018 дають підстави для висновку, що всі визначені Програмою МДЯПО завдання в межах проведення основного етапу МДЯПО-2018 було реалізовано. Цьому сприяло належне нормативне, методологічне, організаційно-технологічне, кадрове, фінансове забезпечення всіх процесів, пов'язаних із МДЯПО. Без перебільшення можна стверджувати, що проведене дослідження відповідає всім вимогам до такого виду моніторингів і може розглядатися як загалом інноваційне для вітчизняної системи освіти. З огляду на це його методологічні й інші засади й набутки можуть стати ґрунтом для розроблення моделей моніторингових досліджень на рівнях базової та профільної освіти.

Насамкінець необхідно зазначити, що особливістю МДЯПО стало не лише те, це воно виявилось в принципі першим за майже 30 років незалежності України вітчизняним повноцінним моніторинговим дослідженням, яке відповідає передовим вітчизняним, закордонним і міжнародним практикам, а й те, що воно набуло виразної клієнтоцентричності, тобто орієнтованості на потенційних споживачів його даних. Для донесення інформації про МДЯПО до якомога ширшої аудиторії Українським центром оцінювання якості освіти було реалізовано масштабну цілеспрямовану інформаційну кампанію. Серед основних інформаційних заходів щодо МДЯПО варто виокремити такі:

1. Представлення проекту МДЯПО та його результатів в межах комунікативних заходів.

Основним комунікативним заходом, під час якого було здійснено промоцію щодо результатів МДЯПО-2018 став форум «Освітні вимірювання в контексті Нової української школи», що пройшов у м. Києві 19 грудня 2019 р. відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 17.09.2018 № 1003 «Про проведення форуму “Освітні вимірювання в контексті Нової української школи”» (<http://testportal.gov.ua/normatyvni-dokumenty-monitoringovi/>). Крім цього, розгорнута інформація про МДЯПО для директорів ЗЗСО, учителів початкових класів і викладачів ЗВО була представлена на низці регіональних семінарів, організованих у координації з регіональними центрами оцінювання якості освіти обласними департаментами освіти в Вінницькій, Івано-Франківській, Львівській, Одеській, Сумській, Харківській областях і м. Києві.

2. Оприлюднення інформації про перебіг та основні результати МДЯПО-2018 у ЗМІ, наукових, науково-методичних виданнях.

Упродовж 2018 та 2019 рр. з'явилося понад 30 відеоматеріалів і публікацій про МДЯПО-2018 (зокрема із січня по червень 2019 р. зафіксовано 23 згадувань у ЗМІ). Основними серед цих матеріалів є: Вакуленко Т. Ми проводимо дослідження якості початкової освіти, якого на загальнодержавному рівні ніколи раніше не проводилося. *Дзеркало тижня.*

² Істотність оцінювалася на рівні $p < 0,05$ за критерієм t-Стьюдента.

2 черв. 2018 р. URL : <https://dt.ua/EDUCATION/tetyana-vakulenko-mi-provodimo-doslidzhennya-yakosti-pochatkovoyi-osviti-yakogo-na-zagalnoderzhavnomu-rivni-nikoli-ranishe-ne-provodilosya-279503.html>; Інформація про різноманітні аспекти МДЯПО-2018 Освіта в Україні: базові індикатори. Інформаційно-статистичний бюлетень результатів діяльності галузі освіти у 2017/2018 н. р. / Підготовлено Держ. наук. установою «Інститут освітньої аналітики». Київ, 2018. С. 101 – 109. URL : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/nova-ukrainska-shkola/1serpkonf-informatsiyniy-byuleten.pdf>; Бахрушин В. Про що свідчать деякі результати моніторингу з математики. URL : <https://nus.org.ua/view/pro-shho-svidchat-deyaki-rezultaty-monitoryn-govogo-doslidzhennya-z-matematyky/>; Бахрушин В. Булінг у початковій школі: деякі результати моніторингового дослідження. URL : <https://nus.org.ua/view/buling-u-pochatkovij-shkoli-deyaki-rezultaty-monitoryn-govogo-doslidzhennya/>; Третина учнів початкової школи не почуваються щасливими. 11 червня 2019 р. URL : <https://osvita.ua/school/64474/>; Понад 15 % четвертокласників стикались з фізичним насильством кілька разів на місяць. 3 травня 2019 р. URL : <https://nus.org.ua/news/ponad-15-chetvertoklasnykiv-stykalys-z-fizychnym-nasyilstvom-kilka-raziv-na-misyats/>; Онищенко О. Чому царівна тужить. Про що розповів моніторинг початкової школи з математики. 1 лют. 2019 р. URL : <https://dt.ua/EDUCATION/chomu-carivna-tuzhit-301425.html>; Терещенко В., Горох В., Мазорчук М., Бичко Г., Вакуленко Т. Стан сформованості математичної компетентності випускників початкової школи (за результатами моніторингового дослідження УЦОЯО). *Математика в рідній школі*. 2019. № 3(206), бер. С. 2 – 13; Програма загальнодержавного моніторингового дослідження якості початкової освіти «Стан сформованості читацької та математичної компетентностей випускників початкової школи закладів загальної середньої освіти». *ТІМО. Тестування і моніторинг в освіті*. 2018. № 02 – 03. С. 5 – 12; Вакуленко Т. С., Бичко Г. О., Горох В. П., Ломакович С. В., Мазорчук М. С., Раков С. А., Терещенко В. М. Загальна характеристика першого циклу моніторингового дослідження якості початкової освіти «Стан сформованості читацької та математичної компетентностей випускників початкової школи закладів загальної середньої освіти» та ресурсне забезпечення його проведення. *ТІМО. Тестування і моніторинг в освіті*. 2018. № 12. С. 4 – 17; Вакуленко Т. С., Бичко Г. О., Горох В. П., Ломакович С. В., Мазорчук М. С., Раков С. А., Терещенко В. М. Технологія підготовки когнітивних, контекстних та інструктивних матеріалів для першого циклу моніторингового дослідження якості початкової освіти «Стан сформованості читацької та математичної компетентностей випускників початкової школи закладів загальної середньої освіти» та ресурсне забезпечення його проведення. *ТІМО. Тестування і моніторинг в освіті*. 2019. № 01. С. 26 – 40; Ломакович С. В., Терещенко В. М., Мазорчук М. С., Бичко Г. О., Горох В. П., Вакуленко Т. С., Раков С. А. Стан сформованості читацької компетентності випускників початкової школи: загальні результати першого циклу загальнодержавного

моніторингового дослідження якості початкової освіти 2018 р. *ТІМО. Тестування і моніторинг в освіті*. 2019. № 5-6. С. 6 – 25 та ін.

3. Регулярна актуалізація основних результатів МДЯПО у доступній формі через інфографіку на сайті Українського центру оцінювання якості освіти та в соціальних мережах.

За період з грудня по червень було опубліковано понад 40 інфографік, які охоплювали аудиторії від 3000 до 8000 відвідувачів/користувачів соцмереж.

4. Оприлюднення інформаційних матеріалів та п'яти частин звіту про результати МДЯПО-2018 на сайті Українського центру оцінювання якості освіти.

Упродовж 2017 – 2018 рр. на сайті Українського центру регулярно з'являлися інформаційні матеріали щодо перебігу пілотних та основного етапів МДЯПО-2018 (наприклад, <http://testportal.gov.ua/2018/04/27/monitoryng-yakosti-pochatkovoyi-osvity-uchnivski-ankety/#more-8116>; <http://testportal.gov.ua/2018/04/27/monitoryng-yakosti-pochatkovoyi-osvity-uchnivski-ankety/> та ін.). Крім того, щомісяця, починаючи із грудня 2018 р. й до травня 2019 р. відповідно до встановленого графіка оприлюднювалися частини звіту. Повний звіт про результати МДЯПО-2018, а також інфографічні матеріали розміщено для загального ознайомлення на офіційній вебсторінці Українського центру оцінювання якості освіти за покликанням <http://testportal.gov.ua/zvity-dani-2/>.

Наведена інформація дає підстави висловлювати сподівання, що результати МДЯПО-2018 знайдуть дорогу до безпосередньо зацікавлених суб'єктів, передусім до педагогів початкової ланки освіти, керівників закладів початкової освіти, батьків учнів початкової школи, і сприятимуть підвищенню як якості початкової освіти в умовах імплементації Концепції Нової української школи, так і якості освітньої діяльності ЗЗСО.

Виконувач обов'язків директора
Українського центру
оцінювання якості освіти

Валерій Бойко